

Jaaike Brandsma

JAAIKE

BRANDSMA

Geboortjaar: 1987

Koninklijke Landmacht, 2005-heden

Eindrang: Sergeant (nu in dienst als burger bij de landmacht)

EEN BEEN KWIJT, MAAR EEN MISSIE GEVONDEN

Door een zelfmoordaanslag raakt Jaaike Brandsma op de bazaar van Deh Rawod zwaargewond. Met de haar karakteriserende levenslust, nuchterheid en doorzettingsvermogen weet ze daarna een leven op te bouwen dat in dienst staat van het helpen van andere gewonde militairen.

Het is 10 juli 2007 als Jaaike met haar peloton van het 42 Pantserinfanteriebataljon op patrouille gaat naar Deh Rahwod. Omdat ze vroeg willen vertrekken, gaat om 4:30 de wekker af in de ‘prefab’ van Jaaike. Het is een sociale patrouille en ze heeft eerder gemerkt dat de lokale bevolking het heel prettig vindt dat er ook een vrouw tussen de militairen zit. “Ik was aangeklikt als pelotonsgewondenverzorgster”, vertelt Jaaike, “daardoor kon ik behandelingen uitvoeren bij vrouwen en kinderen en de vrouwen fouilleren als dat nodig was.”

Jaaike voelt zich thuis tussen ‘haar mannen’ en is een soort ‘moeder de gans’ voor hen. “Ik had bijvoorbeeld een doos met Valentijnskaarten meegenomen”, lacht Jaaike. “Zelf denken die mannen daar natuurlijk niet aan. Ook had ik vaak diepe gesprekken met hen als we op wacht stonden. Ik denk dat ze het wel prettig vonden dat ze bij mij hun zachte kant konden laten zien.”

DE AANSLAG

Het doel van de patrouille is om het lokale radiostation te bezoeken, maar daar aangekomen blijkt er niemand te zijn. Het plan is om vervolgens naar een arts in de stad te gaan, die louche handel heeft in medicijnen. Ze zetten het voertuig op een hoge plek met overzicht en lopen met een gedeelte van het peloton naar de bazaar, waar de arts zich zou bevinden. Een plek die Jaaike graag nog eens wilde bekijken, dus eenmaal aangekomen maakt ze verschillende foto's. Achteraf blijkt ze ook de aanslagpleger op de foto gezet te hebben, een jongen van ongeveer 16 jaar oud.

Het is druk op de bazaar en het peloton verspreid zich. Jaaike loopt met de commandant, luitenant Tom Krist, naar de praktijk van de arts. Het is dan ongeveer tien uur 's ochtends. Ook die arts blijkt er niet te zijn. Op het moment dat Tom Krist de radio oppakt om nieuwe instructies te krijgen, blaast iemand zichzelf op, slechts anderhalve meter bij hem – en dus ook bij Jaaike – vandaan. Ze ziet dat er een groot gat in haar been zit en dat ze veel bloed verliest door een slagaderlijke bloeding. “Daardoor ging ik bijna ‘out’”, zegt Jaaike. “Ik vroeg mijn collega's om mij te slaan, want dat wilde ik per se voorkomen dat ik bewusteloos zou raken. Ik was zo bang om dood te gaan.” Zo goed en zo kwaad als het kan schuifelt ze naar haar verzorgingstas, legt een knevel aan en geeft anderen instructies om een drukpunt aan te leggen, om de slagaderlijke bloeding

te stoppen. “Op zo'n moment kies je voor jezelf. Later heb ik nog wel eens gedacht of ik hier goed aan had gedaan. Had ik niet Toms leven kunnen redden?” Daarna kruipt ze naar een collega die ook gewond is en op dat moment niets meer ziet. Ze pakken elkaars hand en spreken af elkaar om de beurt te knijpen. “Als ik niet meer zou knijpen, dan moest hij mij reanimeren. We hadden afgesproken om daar niet dood te gaan”

DE AMPUTATIE

In totaal raken er acht Nederlanders gewond en na twee dagen overlijdt luitenant Tom Krist. Daarnaast zijn er 23 lokale gewonden en 19 doden. Omdat het peloton van Jaaike ook stand-by staat als Quick Reaction Force, is er niemand die direct kan komen helpen. Bovendien doet de radio het ook niet meer. Het is uiteindelijk de tolk van het peloton die ergens een pick-up vandaan haalt en de gewonden achterin legt. “In 2012 ben ik met de ouders van Tom Krist teruggegaan naar Afghanistan. Daar kwam ik onze tolk weer tegen. Hij dacht dat ik dood was. Bijzonder dat zo'n Afghaan zo z'n best doet. Toen wij met de helikopter werden afgevoerd stond hij te janken.”

In Tarin Kowt vindt de eerste wondbehandeling plaats, waarna Jaaike in het Centraal Medisch Hospitaal in Utrecht terecht komt en de artsen haar been amputeren. “Ik was blij dat ze dit al snel hadden gedaan, want ik moest en zou per se terug gaan naar mijn mannen in Afghanistan. Die dagen heb ik flink geknokt tegen het systeem. Ik heb gescholden, gespuugd, geschreeuwd, was heel opstandig.”

EEN NIEUWE MISSIE

Pas als Jaaike in het revalidatiecentrum terecht komt, realiseert ze zich dat ze niet verder kan als militair en komt er enige rust. Wel besluit ze haar ervaringen te gebruiken om andere gewonden te helpen. “Ik was in Afghanistan één van de eerste Nederlandse gewonden. Daarna zijn er nog veel meer gekomen. Toen Marc van der Kuilen zijn benen verloor, ben ik naar hem toegegaan en heb hem verteld wat hij kon verwachten, hem tips gegeven en gezegd dat hij ook zonder benen nog heel veel zou kunnen.” Hierdoor ontstaat een innige vriendschap en besluiten ze de vereniging De Gewonde Soldaat op te zetten. Samen bezoeken ze vanaf dat moment gewonden, verzamelen kennis en zetten zich in voor erkenning en waardering voor deze doelgroep. De vereniging groeit in korte tijd uit tot een thuisbasis voor gewonden en hun familie, initieert de deelname van Nederland aan de Invictus Games en regelt de fondsen voor een familiekamer in het Centraal Medisch Hospitaal.

Op het eerste gezicht lijkt het alsof Jaaïke al heel snel de aanslag en de gevolgen daarvan een plek kan geven en hier zelfs een heel positieve draai aan weet te geven. Toch krijgt ze twee keer te maken met een burn-out. “Ik ging met mijn leven door alsof ik nog twee benen

---

“Ik ging met mijn leven door alsof ik nog twee benen had en vergat wat zoiets nog meer met je lichaam doet”

---

had en vergat wat zoiets nog meer met je lichaam doet. In eerste instantie kon ik ook niet zwanger raken en ik ben sneller moe. Sinds die aanslag krijg ik zoveel mooie kansen, ik heb twee kinderen en heb een fantastische baan, maar het is wel heel lastig om de juiste balans te vinden. Mijn gezin staat nu op nummer één.”

“Als ik niet meer zou knijpen,
dan moest hij mij reanimeren.
We hadden afgesproken om daar
niet dood te gaan”

JAAIKE BRANDSMA